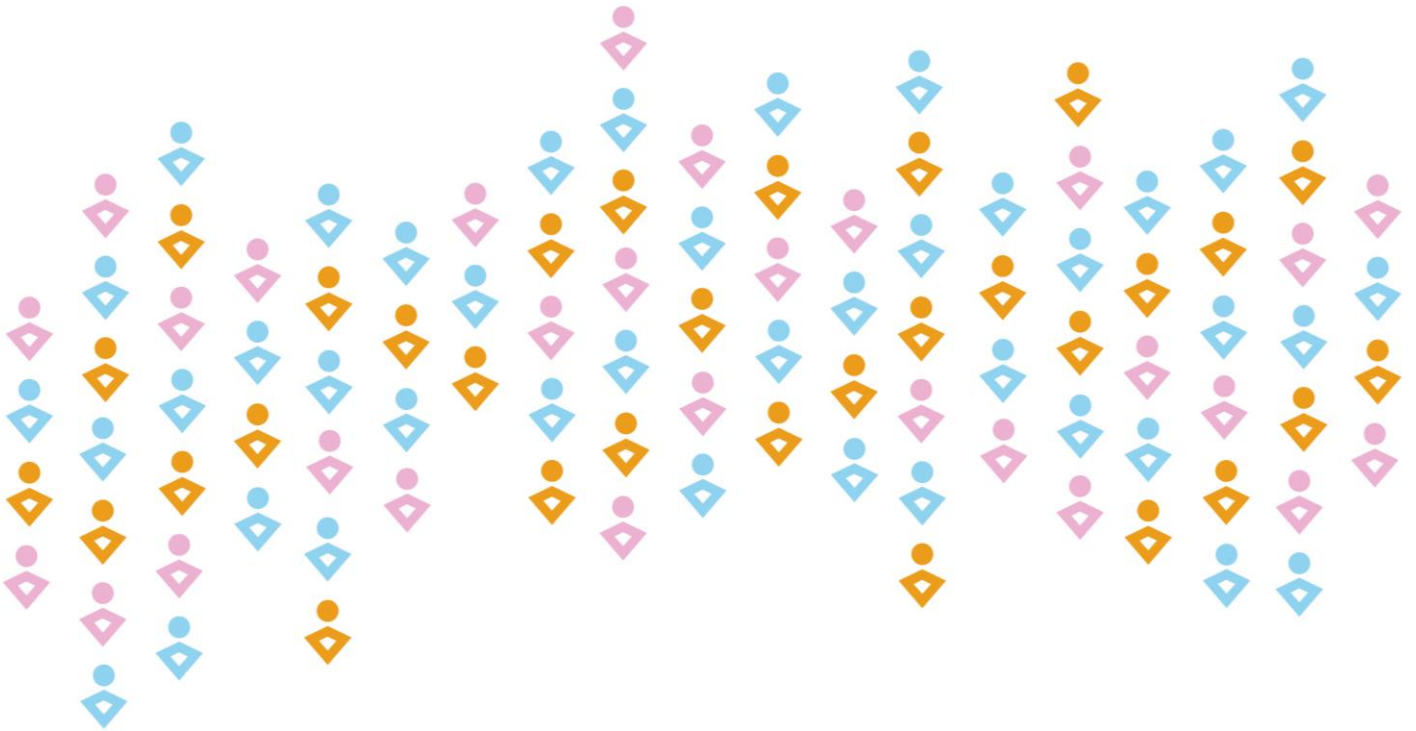

Lääkehoitosuunnitelman runko, yksityiset palvelutuottajat

2025

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Lääkehoidon toteuttaminen ja vaativuustaso	3
2.1	Toiminta- tai työyksikön kuvaus	3
2.2	Lääkehoidon vaativuustaso ja toteuttamistavat	4
2.3	Yksikön lääkäripalvelut	4
3	Lääkkeet ja läkehoidon turvallisuus	5
3.1	Yksikön läkehoidon riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen	5
3.2	Suuren riskin lääkkeet	5
3.3	Pääasiassa keskushermostoon vaikuttavat lääkkeet ja huumaavat lääkkeet	5
3.4	Samalta näyttävät ja kuulostavat lääkkeet	6
3.5	Läkehoidon haitoille erityisen alttiit potilaat	6
3.6	Asiakkaan henkilökohtaiset lääkkeet	6
4	Läkehoidon osaamisen varmistaminen ja täydennyskoulutus	6
4.1	Tehtävien ja vastuun jakaminen sekä osaamisen varmistaminen läkehoidossa	6
4.2	Perehdytys	7
4.3	Lupakäytänteet ja näytöt osaamisen varmistamisessa	7
5	Läkehoidon prosessi	7
5.1	Lääkkeen määrääminen ja lääkitysturvallisuuden lisääminen	7
5.2	Lääkitysturvallisuuden johtaminen	7
5.3	Lääkkeiden hankinta, tilaaminen ja toimittaminen	7
5.4	Lääkkeiden säilyttäminen	8
5.5	Lääkkeiden käyttökuntoon saattaminen ja jakaminen potilasannoksiin	8
5.6	Lääkitystiedon siirtäminen toiseen hoitopaikkaan	8
5.7	Lääkkeiden vaikutusten seuranta ja arviointi	8
5.8	Läkehoidon toteuttamisen kirjaaminen	8
6	Huumausaineet ja PKV-lääkkeet	9
6.1	Läkehoidon toteuttaminen PKV-lääkkeitä ja huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä käytettäessä	9
6.2	Läkehoidon toteuttamisen osaamisvaatimukset PKV-lääkkeitä ja huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä käytettäessä	9

7	Asiakkaan ja omaisten ohjaus ja neuvonta	9
8	Seuranta- ja palautejärjestelmä	10
8.1	Haitta- ja vaaratapahtumien seuranta	10
8.2	Lääkkeiden haittavaikutusten ilmoittaminen	10
8.3	Lääkkeiden tuotevirheistä ja lääkeväärennöksistä ilmoittaminen	10
8.4	Lääkinnällisiin laitteisiin liittyvien vaaratapahtumien ilmoittaminen	10
8.5	Asiakkaan, potilaan tai läheisten ohjeistus ongelmatilanteissa toimimisessa	10

1 Johdanto

Lääkehoitoa ja verensiirtoja koskevat yleiset ohjeet ja periaatteet ovat samat kaikille terveyden- ja sosiaalihuollon julkisille ja yksityisille toimintayksiköille sekä lääkehoitoa toteuttaville epätyypillisille alueille (paikoissa, joissa lääkehoidon toteuttaminen ei kuulu perustehtävään, esim. sosiaalitoimen alueella päivähoidossa).

Toimintayksiköiden lääkehoidon toteuttaminen perustuu lääkehoitosuunnitelmaan.

Ottakaa tästä lääkehoitosuunnitelman rungosta hyötyyn ne osiot, jotka koskevat teidän omaa yksikköänne. Kuitenkin niin, että vähintään seuraavat asiat on kirjattu yksikön näkökulmasta:

- lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen
- turvalliseen lääkehoitoon perehdyttäminen
- henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako
- opiskelija lääkehoidon toteuttajana
- lääkehuollon järjestäminen
- lääkehoidon toteuttaminen
- lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen
- potilaan ja omaisten ohjaus ja neuvonta
- dokumentointi ja tiedonkulku
- seuranta- ja palautejärjestelmät.

Lisäksi lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan lääkehoidon osaamisvaatimukset, osaamisen varmistaminen ja ylläpito sekä lääkehoidon vaikuttavuuden arviointi.

Tämä lääkehoitosuunnitelman runko on tehty apuvälineeksi yksiköiden lääkehoitosuunnitelmien laatimiseen. Lääkehoitosuunnitelma tulee laatia niin, että sitä voi käyttää myös perehdytyksen työkaluna. Sen vuoksi on hyvä kirjata yksikön käytännöt mahdollisimman yksityiskohtaisesti auki.

2 Lääkehoidon toteuttaminen ja vaativuustaso

2.1 Toiminta- tai työyksikön kuvaus

Kuvaa tässä toiminta- tai työyksikön toimintaa niiltä osin, kuin se vaikuttaa lääkehoidon vaatimustasoon ja toteutukseen.

Kuvaa tässä yksikön toimintaa niiltä osin, kuin se vaikuttaa lääkehoidon vaatimustasoon ja toteutukseen. Huomioi kuvauksessa seuraavat:

- Mitä palveluita yksikössä toteutetaan? (esim. sairaalatoiminta, kotihoito, tehostettu palveluasuminen)

- Milloin palveluita toteutetaan? (esim. ympärivuorokautisesti, virka-aikaan, ajanvarauksella)
- Kenelle palveluja tuotetaan? (esim. aikuisille, vanhuksille, lapsille)
- Kuinka paljon yksikössä on potilas-/asiakaspaiikkoja ja millaisia ovat asiakas-/potilasmäärät
- Mitkä ovat asiakkaiden erityispiirteet? (esim. monisairaita, monilääkittyjä, muistisairaita)
- Mikä on asiakkaiden/potilaiden toimintakyky, ikärakenne, hoidontarve, hoitoisuus ja vaihtuvuus?
- Millainen on yksikön henkilöstörakenne?
- Kuinka säännöllisesti yksikössä toteutetaan lääkehoitoa?

2.2 Lääkehoidon vaatavuustaso ja toteuttamistavat

Kuvaa tässä seuraavat:

- Yksikössä käytettävien lääkkeiden valikoiman laajuus, annostelutavat ja annostelureitit
- Minkä tasoista lääkehoidon osaamista yksikössä vaaditaan?
- Lääkehoidon toteuttamiseen osallistuvat ammattiryhmät
- Yksikön henkilöstömäärä ja rakenne työvuoroissa
- Miten yksikönhenkilöstömitoituksen ja lääkehoitoon toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön riittävyyttä arvioidaan?
- Miten toimitaan, jos henkilöstössä tapahtuu muutoksia? (esim. vuosilomat, äkilliset sairauslomat)

2.3 Yksikön lääkäripalvelut

Kuvaa tässä:

- Mitä erikoisalaa yksikön lääkäri edustaa?
- Kenellä on lääketieteellinen vastuu, jos yksikössä ei ole vakituista lääkäriresurssia?
- Kuinka usein yksikön lääkäri/lääkärit käy yksikössä ja miten ovat muulloin tavoitettavissa?
- Miten lääkäripalvelut on järjestetty silloin, kun yksikön lääkäri/lääkärit eivät ole tavoitettavissa?
- Kuinka päivystävä lääkäri tavoitetaan?
- Miten yksikön asiakkaalla/potilaalla on mahdollisuus tavata lääkäri?
- Kuinka usein tehdään asiakkaan/potilaan lääkehoidon kokonaisuuden arviointi?

3 Lääkkeet ja lääkehoidon turvallisuus

3.1 Yksikön lääkehoidon riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

Yksikön lääkehoitoprosessiin liittyy yksilöllisiä riskejä. Riskit voivat liittyä esimerkiksi henkilöstöön, asiakkaaseen/potilaaseen tai lääkehoidon vastuisiin. Niiden tunnistaminen ja kirjaaminen sekä tämän tiedon tuominen käytäntöön ovat yksikön ennakoidun riskienhallinnan ja lääkitysturvallisen kulttuurin edellytys. Riskikohdat voivat vaihdella asiakaskunnan/potilasryhmien, vaihtelevan palvelutarpeen, toiminnan luonteen sekä henkilökunnan profiilin vuoksi myös muutoin samanlaisten yksikköjen välillä. Joitakin yleisiä riskejä on kuitenkin mahdollista tunnistaa esimerkkien tasolla.

Kuvaa tässä:

- Yksikön lääkehoidon toteutuksen risikitekijät
- Kuinka riskeihin varaudutaan esim. lääkkeen jako- ja antotilanteeseen liittyvät riskit, asiakkaan ennakoimattomat ja äkilliset lääkitystarpeet, varautuminen lääkkeiden väärinkäyttöön, henkilöstön äkilliset poissaolot, potilassiirrot, laaja lääkevalikoima, monilääkitystä tarvitsevat asiakkaat/potilaat, tietojärjestelmäriskit

3.2 Suuren riskin lääkkeet

Kuvaa tähän:

- yksikössä käytettävät riskilääkkeet ja kuvaus niiden käyttöprosesseista riskilääketaulukkoon
- riskilääkkeiden käsittelyyn liittyvät riskit
- miten riskeihin on varauduttu ja miten niitä pyritään estämään eri lääkemuotoihin ja riskialttiisiin antotapoihin liittyvät riskit
- riskilääkkeiden tunnistamisen ja käsittelyn perehdytys, ohjeistus ja koulutus

3.3 Pääasiassa keskushermostoon vaikuttavat lääkkeet ja huumaavat lääkkeet

Kuvaa tässä seuraavat:

- Miten lääkkeiden väärinkäyttötilanteita ennaltaehkäistään?
- Miten havaittuihin väärinkäyttöepäilyihin reagoidaan?

3.4 Samalta näyttävät ja kuulostavat lääkkeet

Kirjoitusasultaan tai pakkaukseltaan toisiaan muistuttavat tai puhutulta nimeltä samalta kuulostavat lääkkeet muodostavat oman riskilääkeaineryhmänsä: näköisnimiset lääkkeet (LASA = Look-Alike, Sound-Alike). Suuri osa lääkityspoikkeamista liittyy joko lääkevalmisteiden nimien tai lääkepakkausten sekoittumiseen. Vuositasolla tämänkaltaiset poikkeamat aiheuttavat terveydenhuollolle mittavat kustannukset, puhumattakaan potilaille aiheutuneista haitoista. Kuolemantapauksia LASA-lääkkeisiin liittyen on raportoitu myös Suomessa.

Kuvaa tässä seuraavat:

- Yksikössä käytettävät samalta näyttävät ja kuulostavat lääkkeet
- Miten yksikössä lisätään LASA-lääkkeiden tietoisuutta
- Kuinka vähennetään riskejä LASA-lääkkeisiin liittyen eri lääkehoitoprosessin vaiheessa

3.5 Lääkehoidon haitoille erityisen alttiit potilaat

Potilaan ominaisuudet, kuten ikä, raskaus tai imetys, tai perussairauteen liittyvä maksan tai munuaisten vajaatoiminta lisäävät lääkehoidon riskejä.

Kuvaa tässä seuraavat:

- Millä tavalla omassa yksikössä huomioidaan lääkehoidon haitoille erityisen alttiit potilaat?
- Mitä tietokantoja käytetään?

3.6 Asiakkaan henkilökohtaiset lääkkeet

Kuvaa tässä seuraavat:

- Missä ja miten asiakkaan lääkkeitä säilytetään?
- Miten yksikön asiakkaan omat ja tarpeettomat lääkkeet tai vainajalta jääneet lääkkeet hävitetään?

4 Lääkehoidon osaamisen varmistaminen ja täydennyskoulutus

4.1 Tehtävien ja vastuun jakaminen sekä osaamisen varmistaminen lääketehtävissä

Kuvaa tässä:

- Yksikön lääkehoitoon osallistuvan henkilökunnan koulutus sekä vastuut lääkehoidon prosessissa (lääkäri, sh, lähihoitaja, sosionomi)
- Myös työsuhteessa olevat opiskelijat tulee huomioida
- Miten yksikön lääkehoidon osaaminen varmistetaan?

4.2 Perehdytys

Kuvaa tässä:

- Lääkehoitoon perehdyttämisen prosessi ja sisältö (esim. lääkehoitosuunnitelmaan perehtyminen, lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen)
- Yksikön lääkehoitoon liittyvät tavoitteet, jotka uuden tai määräaikaikaisen työntekijän sekä opiskelijan tulee hallita
- Keinot tavoitteisiin pääsemiseksi
- Mitä lääkehoidon koulutusta yksikössä tarjotaan ja kuinka usein?

4.3 Lupakäytänteet ja näytöt osaamisen varmistamisessa

Kuvaa tässä seuraavat:

- Minkälaiset ovat yksikön lupakäytännöt? Lääkelupavaatimukset ammattiryhmittäin, myös työsuhteessa olevat opiskelijat tulee huomioida.
- Mitä tenttejä ja näyttöjä suoritetaan lääkelupaa ensimmäistä kertaa suoritettaessa ja uusittaessa?
- Kuka hyväksyy lääkkeenantoluvan ja miten?
- Missä alkuperäinen lupa säilytetään ja kuinka kauan?
- Miten lupien vanhenemista seurataan?
- Missä kopiot luvista säilytetään?

5 Lääkehoidon prosessi

5.1 Lääkkeen määrääminen ja lääkitysturvallisuuden lisääminen

Kuvaa tässä:

- Miten ja minne lääkemääräys kirjataan?
- Kuka saa kirjata lääkemääräyksen?

5.2 Lääkitysturvallisuuden johtaminen

Kuvaa tässä:

- Johdon tehtävät ja vastuut lääkitysturvallisuuden johtamisessa
- Käytössä olevat lääkitysturvallisuuden laatumittarit ja niiden hyödyntäminen

5.3 Lääkkeiden hankinta, tilaaminen ja toimittaminen

Kuvaa tässä:

- Miten ja mistä lääkkeet tilataan yksikköön?
- Kuka tilaa lääkkeet?
- Milloin lääkkeet tilataan?
- Miten lääkkeet toimitetaan yksikköön?

5.4 Lääkkeiden säilyttäminen

Kuvaa tässä:

- Miten huolehditaan valolle, lämmölle, kosteudelle tai epäpuhtauksille herkkien lääkeaineiden säilyttämisestä?
- Miten varmistetaan, että asiattomat henkilöt eivät pääse lääkkeiden säilytystiloihin?
- Kuka on yksikössä nimetty lääkevastaava, jonka päävastuulla on lääkekaapin tai vastaavan säilytystilan käytön seuranta?
- Men huolehditaan asiakkaiden/potilaiden lääkehoidon jatkuvuudesta lääkekeskuksen/apteekkien aukioloaikojen ulkopuolella?

5.5 Lääkkeiden käyttökuntoon saattaminen ja jakaminen potilasannoksiin

Kuvaa tässä:

- Kenellä on oikeus jakaa lääkkeitä ja saattaa lääkkeet käyttökuntoon?
- Missä lääkkeiden jakaminen ja käyttökuntoon saattaminen tapahtuu?
- Lääkkeiden jakamiseen ja käyttökuntoon saattamisen toimintatavat (mm. dosettien, annosjakelupussien ja lääkelasien käyttö, milloin lääkkeet jaetaan)
- Miten jaetut lääkkeet merkitään?
- Miten kaksoistarkastus toteutetaan? Myös poikkeustilanteissa.
- Menetelmät, joilla asiakkaan henkilöllisyys varmistetaan lääkkeitä annettaessa.

5.6 Lääkitystiedon siirtäminen toiseen hoitopaikkaan

Kuvaa tässä:

- Miten varmistetaan lääkehoidon jatkuvuus ja oikean lääkitystiedon siirtyminen potilaan siirtyessä omasta yksiköstä pois, joko toiseen yksikköön tai Etelä-Karjalan hyvinvointialueen yksikköön?

5.7 Lääkkeiden vaikutusten seuranta ja arviointi

Kuvaa tässä:

- Miten lääkehoidon vaikutusta arvioidaan?
- Mihin kirjataan
- Miten välitetään tieto eteenpäin muille hoitaville tahoille, potilaalle ja/tai hänen läheisilleen?
- Kokonaislääkityksen tarkistaminen.

5.8 Lääkehoidon toteuttamisen kirjaaminen

Kuvaa tässä:

- Mihin kirjataan lääkeaineallergiat sekä interaktiot?

- Miten lääkehoidon toteuttaminen kirjataan ja mihin? Esim. kirjataanko kaikki annetut lääkkeet vai esim. tarvittavat ja huumausaineiksi luokitellut lääkkeet?
- Lääkehoidon lopettamisen kirjaaminen.
- Lääkelistan ajantasaisuuden tarkistaminen

6 Huumausaineet ja PKV-lääkkeet

6.1 Lääkehoidon toteuttaminen PKV-lääkkeitä ja huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä käytettäessä

Kuvaa tässä:

- Kenellä on oikeus käsitellä PKV- ja N- lääkkeitä? (annosteleminen ja käyttökontoon saattaminen)
- Missä ja miten PKV – ja huumausainelääkkeet säilytetään?
- Kulutuksen seuranta
- PKV- ja N- lääkehoidon kirjaaminen
- Kaksoistarkastus
- Miten varmistetaan, että sivulliset eivät pääse väärinkäyttämään lääkkeitä.
- Miten mittatappiot (esim. ampullin pohjalle jäänyt liuos) hävitetään?

6.2 Lääkehoidon toteuttamisen osaamisvaatimukset PKV-lääkkeitä ja huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä käytettäessä

Kuvaa tässä:

- Työntekijöiden osaamisvaatimukset ammattiryhmittäin

7 Asiakkaan ja omaisten ohjaus ja neuvonta

Kuvaa tässä:

- Kuka ensisijaisesti ohjaa asiakkaita ja läheisiä?
- Missä tilanteissa ohjausta annetaan (esim. uuden lääkityksen aloitus, lääkehoidon arvioinnin yhteydessä)
- Miten asiakkaan osallisuutta tuetaan ja hänen kokemuksiaan lääkehoidon vaikutuksista selvitetään?

8 Seuranta- ja palautejärjestelmä

8.1 Haitta- ja vaaratapahtumien seuranta

Kuvaa tässä:

- Yksikön yleisimmät tilanteet, joissa on mahdollisuus vaaratapahtumille.
- Toimintamallit tilanteissa toimimiseen ja niiden ennaltaehkäisyyn (esim. kaksoistarkastus)
- Eri ammattiryhmien vastuut vaaratapahtumien satuttua (esim. esimies ja lääkäri)
- Mihin/miten lääkehoitoon liittyvät vaaratapahtumat dokumentoidaan? Miten niistä otetaan opiksi?
- Vaaratapahtumailmoitusten käsittely.
- Toiminnan kehittäminen vaaratapahtumailmoitusten pohjalta.

8.2 Lääkkeiden haittavaikutusten ilmoittaminen

Kuvaa tässä:

- Lääkkeiden haittavaikutuksiin liittyvät ilmoituskäytännöt ja vastuut
- Kuka ilmoittaa ja miten ilmoitetaan lääkkeiden haittavaikutuksesta (Fimea)?

8.3 Lääkkeiden tuotevirheistä ja lääkeväärennöksistä ilmoittaminen

Kuvaa tässä:

- Lääkkeiden tuotevirheisiin ja lääkevirheisiin liittyvät ilmoituskäytännöt ja vastuut

8.4 Lääkinnällisiin laitteisiin liittyvien vaaratapahtumien ilmoittaminen

Kuvaa tässä:

- Lääkinnällisiin laitteisiin liittyvien vaaratapahtumien ilmoituskäytännöt ja vastuut

8.5 Asiakkaan, potilaan tai läheisten ohjeistus ongelmatilanteissa toimimisessa

Kuvaa tässä:

- Kuinka asiakasta ohjeistetaan ongelmatilanteissa tai kun hän ei ole tyytyväinen saamaansa kohteluun?
- Mistä asiakas saa tietoa ongelmatilanteissa toimimisesta?
- Mistä löytyy potilas- ja sosiaaliasiavastaavan yhteystiedot?
- Miten asiakkaita ja heidän omaisiaan ohjataan antamaan palautetta?

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Kirjaamo

Valto Käkelän katu 3

53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000

Faksi 05 352 7800

etunimi.sukunimi@ekhva.fi

www.ekhva.fi

Y-tunnus: 3221313-1

Asiakirja päättyy tähän.